

НОРМА МАСЛАХАТЧИ

ҲУҚУҚ СОЛИҚЛАР БУХГАЛТЕРИЯ

2005 йил июлдан чиқа бошлаган, ҳафтада бир марта чоп этилади

Янги ҳужжатларни тақдим этамиз

Тақдим этилаётган, шунингдек сўнги пайтда қабул қилинган бошқа ҳужжатларнинг тўлиқ матни билан «Norma» АҚТ ва nrm.uz сайтида танишиб чиқишингиз мумкин.

Биржа савдолари – алоҳида товар секциялари орқали

Товар хом ашё биржалари фаолиятига илғор ахборот технологияларини кенг жорий этиш ва электрон тижорат фаолиятини изчил ривожлантириш бўйича кўшимча чора-тадбирлар қабул қилинди (18.03.2020 йилдаги 170-сон ВМҚга қаранг).

Ҳужжат биржа савдоларини такомиллаштиришга, хусусан ўтказиладиган электрон савдолар шаффофлигини ҳамда ушбу жараёнларга аралашшга йўл қўйилмаслигини таъминлашга қаратилган. Бунинг учун қуйидаги асосий йўналишларни назарда тутувчи чора-тадбирлар режаси тасдиқланган:

- электрон биржа савдоларини ташкил этиш ва ўтказиш жараёнларига инновацион IT-технологияларни жорий этиш;
- нархларни, талаб ва таклифларни прогнозлаштириш мақсадида товар бозорларида конъюнктурани ва унга жиддий таъсир ўтказувчи омилларни ҳар томонлама таҳлил қилиш;
- биржа савдоларини ўтказиш шаклларини такомиллаштириш, янги савдо воситаларини жорий этиш,

шунингдек электрон тижоратни жадал ривожлантириш;

халқаро стандартлар талабларига мувофиқ замонавий ва самарали молиявий ва HR-менежмент услубларини жорий этиш.

2020 йил 1 июндан бошлаб қуйидагилар назарда тутилган тартиб жорий этилади:

товар сегментлари бўйича биржа савдоларини маҳсулотнинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олиб ва биржа аъзоларига фойдаланиш ҳуқуқини берган ҳолда алоҳида секцияларда ўтказиш;

маҳсулотни секция тамойили бўйича сотишни таъминлаш ва брокерлик ўринларини биржанинг расмий веб-сайти орқали тақдим этиш бўйича шаффоф механизмни инobatга олган ҳолда, юридик шахсларни биржа аъзолари сифатида аккредитациядан ўтказиш;

биржа савдоси қоидалари талабларига мувофиқлиги бўйича фаолият кўрсатувчи биржа аъзоларининг малака даражасини мунтазам (ҳар 3 йилда бир марта) аниқлаш.

Биржа савдоларида юқори ликвидли ва монопол турдаги маҳсулотларни сотиш тартиби тўғрисидаги низоом тасдиқланди. Ҳужжатда қуйидагилар батафсил кўрсатилган:

- биржа савдолари орқали сотиладиган маҳсулотлар ҳажминини шакллантириш ва уларни сотиш;
- етказиб берилаётган товарнинг бошланғич нархи ҳамда ўзаро ҳисоб-китоблар ва маҳсулотни юқлаб жўнатиш механизмини белгилаш;
- маҳсулотни 1 ойдан ортиқ муддатга кечиктирган ҳолда етказиб бериш шартини (форвард савдо тури бўйича) сотиш;
- ўртача биржа котировкаларини (нархларини) ҳисоблаш;
- маҳсулот нархлари мониторингини юритиш;
- товарни экспортга реализация қилиш.

Ҳужжат Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базасида эълон қилинган ва 19.03.2020 йилдан кучга кирди.

Ленара Хикматова.

Пандемия шароитларида иш берувчининг ходимлар олдидаги мажбуриятлари

ДОЛЗАРБ МАВЗУ

Ҳозирги кунда аксарият корхоналар қийинчиликни бошдан кечирмоқда. Мавжуд муаммоларнинг бир қисми иш берувчиларнинг ўз ходимлари олдидаги мажбуриятлари билан боғлиқ. Қандай қилиб касодга учрамасдан меҳнат қонунчилигини бузмаслик мумкинлиги ҳақида юридик фанлари номзоди, Меҳнат кодекси муаллифларидан бири Михаил ГАСАНОВ сўзлаб берди.

Коронавирус билан бўлган вазият бизнес учун – форс-мажор (19.03.2020 йилдаги ПФ-5969-сон Фармоннинг 22-банди). Шу асосда ходимларни ҳақ тўланадиган ёки ҳақ тўланмайдиган таътилга чиқариш, уларнинг иш вақти, иш ҳақини қисқартириш ёки уларни ишдан бўшатишгача бўлган бошқа шунга ўхшаш чораларни кўриш мумкинми?

Форс-мажор – юридик концепция, унга мувофиқ шартнома тарафи фавқулодда ва енгил бўлмас куч ҳолатлари рўй берганда уни бажармаганлик учун жавобгарликдан халос бўлиши мумкин.

Фуқаролик кодексига шундай ҳолатларга бағишланган норма мавжуд. Тадбиркорлик фаолиятини амалга оширишда форс-мажор туфайли мажбуриятни бажармаган ёки лозим даражада бажармаган шахс жавобгарликдан озод этилиши мумкин (ФК, 333-м.). Ушбу нормани айтилик, иш

берувчи корхона ва ишларни бажарувчи жисмоний шахс ўртасида тузилган фуқаролик-ҳуқуқий тусдаги шартномага қўллаш мумкин.

Меҳнат қонунчилиги эса иш берувчининг ходим олдидаги мажбуриятларини бажаришни тўхтатиб туриш имкониятини берадиган қандайдир нормаларни назарда тутмайди.

Иш берувчи Меҳнат кодекси ва меҳнат тўғрисидаги бошқа норматив ҳужжатларда назарда тутилган ходимларнинг ҳуқуқ ва манфаатларига риоя қилиши лозим. Шу боис масалан, ходимларнинг розилигини олмасдан иш берувчининг ташаббуси билан уларни масофадан ишлашга ўтказиш, ҳақ тўланадиган таътилга (қонун ҳужжатларида белгиланган ҳоллар бундан мустасно) – ёки иш ҳақи сақланмайдиган таътилга чиқариш, тўлиқ бўлмаган иш вақтини ўрнатиш мумкин эмас.

Сақланиб қолаётган меҳнат шароитларида иш ҳақини камайтириш ёки унинг тўланишини кечик-

тиришга йўл қўйиб бўлмайди. Меҳнат шартномасининг бекор қилинишида ходимга фойдаланилмаган асосий ва қўшимча таътиллار учун компенсация, шунингдек ишдан бўшатиш нафақасини тўлашдан, қачонки МК бундай мажбуриятни иш берувчига юқлаганда бош тортиш ноқонунийдир.

Иш берувчи ходимларга нисбатан фақат меҳнат қонунчилигида назарда тутилган ёки унга зид бўлмаган чораларни кўришга ҳақли. У қонунда назарда тутилган барча таомилларга риоя қилиши даркор.

Агар ходимлар масалан, жамоат транспортининг ҳаракати тўхтатилганлиги сабабли ишга кела олишмаса нима қилиш мумкин?

Меҳнат қонунчилигида назарда тутилган шартлар ва тартибга риоя қилинган тақдирда, иш берувчи қуйидагиларга ҳақли:

- ходимларни масофадан ишлашга ўтказиш;
- тўлиқ бўлмаган иш вақтини ўрнатиш;
- ҳақ тўланадиган таътил тақдим этиш;
- иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътил тақдим этиш;

қисман ҳақ тўланган ҳолда мажбурий таътил тақдим этиш;

бекор туриб қолишни расмийлаштириш.

Аксарият ҳолларда бунинг учун ходимнинг розилиги талаб этилади. Ушбу жиҳатга батафсил тўхталиб ўтаман.

2-бетда

Ушбу сонда:

2-БЕТ

Ходимнинг масофадан ишлаш қоидалари

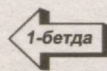
3-6-БЕТЛАР

Янги ҳужжат: уй-жой сотиб олишга субсидия тўлаш тартиби

7-БЕТ

Куну тун ишланганда иш вақти ҳисоби

Пандемия шароитларида иш берувчининг ходимлар олдидаги мажбуриятлари

Нима учун ходимнинг розилиги муҳим

Ходим ва иш берувчи ўртасида меҳнат шартномаси тузилган, унга кўра иш берувчининг энг асосий мажбурияти – ходимни барқарор ҳақ тўланадиган иш билан таъминлаш, ходимнинг мажбурияти эса – уни бажариш. Тушумнинг камайиши ёки ҳатто унинг бутунлай мавжуд эмаслиги, жамоат транспорти ҳаракатининг тўхтатилиши, карантин ва бошқа барчаси - бу, ҳақиқатан муаммолар ҳисобланади. Бироқ улар иш берувчини ходим олдидаги мажбуриятларини бажаришдан озод этмайди.

Агар иш берувчи ходимни иш билан таъминлай олмаса, бу – бекор туриб қолиш. Ходимга ушбу вақт учун ўрточа иш ҳақи тўлаш лозим. Агарда иш берувчида бекор туриб қолиш даврида ходимларга

иш ҳақини сақлаб қолишнинг амалда ҳеч қандай имконияти бўлмаса, демак, иккала тараф ҳам келишиши, муросага келиши зарур. Буни бир томонлама қилиб бўлмайди.

Мисол учун, иш берувчи ходим билан унга иш ҳақи сақланмаган ҳолда муддати узоқ бўлмаган таътил тақдим этилиши ёки унга тўлиқ бўлмаган иш вақти ўрнатилиши ҳақида келишиб олишлари мумкин. Бироқ, таъкидлаб ўтаманки, бу албатта айнан келишув, иккала тарафнинг розилиги бўлиши даркор.

Қонун ҳужжатларини бузмаслик учун:

1) Аксарият қарорларни (графикдан ташқари меҳнат таътили, иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътил тақдим этиш тўғрисида, масофадан ишлашга ўтиш тўғрисида ва ҳ.к.) ходим билан келишиш зарур. Ушбу ҳолларда, агар локал

ҳужжатлар билан бошқача тартиб назарда тутилмаган бўлса, ходимларнинг вакиллик органи билан келишиш талаб этилмайди. Мисол учун, ходимга қисман ҳақ тўланадиган таътил тақдим этиш имконияти тўғрисидаги локал ҳужжатни тасдиқлаш эса касба уюшма қўмитаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи билан келишилиши лозим.

2) Ходимдан ариза олинг (таътилга, масофадан ишлашга, тўлиқ бўлмаган иш режимида ишлашга ва ҳ.к.).

3) Меҳнат таътили, иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътил тақдим этиш, масофадан ишлашга ўтказиш ва ҳ.к. тўғрисида буйруқ чиқаринг.

4) Ходим буйруқ билан танишганлиги далилини олинг. Энг яхшиси – ҳужжатда унинг имзоси бўлгани маъқул. Агар бунинг имкони бўлмаса, ҳужжатни электрон почта орқали жўнатиш ва унинг ўқилганлиги юзасидан тасдиқнома олинг. Ёки почта орқали хатни сабарнома билан бирга жўнатиш.

5) Зарурат бўлганда локал ҳужжатлар ва меҳнат шартномаларига ўзгартиришлар киритинг.

Қандай қилиб ходимни масофадан ишлашга ўтказиш мумкин

Коронавирус бўйича карантин иш берувчиларни бандликнинг масофавий шаклидан фойдаланишга мажбур қилди. Меҳнат қонунчилиги талабларини бузмаган ҳолда қандай қилиб ходимларни масофадан ишлашга жўнатиш мумкин?

- **Масофадан ишлашга ўтказишни иш берувчининг ташаббуси билан амалга оширса бўладики?**

- Ҳам иш берувчи, ҳам ходим масофадан ишлаш режимида фойдаланиш ташаббуси билан чиқиши мумкин. Асосийси, ушбу масала юзасидан ўзаро келишувга эришишдир.

- Яъни, ҳатто ҳукумат комиссияси қарорлари, форс-мажор, жамоат транспорти ҳаракатининг тўхтатилиши – асос эмасми ва ходимнинг розилигини олиш лозимми?

- Билишимча, ходимлар одатда масофадан ишлашни рад этишмайди. Иккита муҳим омилнинг мавжудлиги, бу бошқа масала:

➢ фақат масофадан ишлаш оладиган ходимларга нисбатан масофадан ишлаш режимини ўрнатиш мумкин;

➢ ходимнинг уйда ишлаш учун шароитлар (компьютер, интернет) мавжуд бўлиши – керак. Ушбу шароитларни зарурат бўлганда иш берувчининг ўзи ташкиллаштириши мумкин.

- **У ходимларга компьютерлар тақдим этиши ва бошқа шароитлар яратиши мумкинми ёки барибир шартми?**

- Ходимни масофадан ишлаш режимида ўтказишда иш берувчи ходимда бунинг учун шароитлар мавжудлигини (компьютер, алоқа воситалари ва бундай режимда ишлаш учун бошқа зарур қурilmалар) аниқлаб олиши даркор. Айнан шунинг учун баъзи ташкилотлар масофадан ишлашга ўтказилганларга компьютерлар тақдим этиши ва уларга бир марталик ишончнома расмийлаштиришди.

Ходим унга ишончнома бўйича топширилган мол-мулкни қайтармагунча унга нисбатан тўлиқ моддий жавобгар бўлади (МК, 202-м., 1-қ., 2-б.).

- **Тўлиқ моддий жавобгарлик тўғрисида шартнома тузиш зарурми?**

- Йўқ, шартнома зарур эмас. Тўлиқ моддий жавобгарлик бевосита пул ёки товар қимматликларига хизмат кўрсатадиган ходимга расмийлаштирилади (МК, 203-м.). Қачонки бир марталик ишончнома иш берувчига тегишли мол-мулк номуайян муддатга топширилган ҳар қандай ходимга расмийлаштирилиши мумкин.

- **Ходимнинг масофадан ишлашга ўтказилиши қандай қилиб тўғри расмийлаштириш мумкин?**

- Қонун ҳужжатлари ушбу саволга тўғридан-тўғри жавобни ўз ичига олмаган. Уни ҳал қилишда куйидаги ҳолатларга эътибор қаратинг.

Биринчидан, ходимни масофадан ишлашга ўтказишга унинг розилигини олиш зарур Шунингдек, бундай режимда ишлаш муддати в ишни бажариш бажариш шартларини белгилаш зарур.

Ходимнинг розилиги икки хил усулда олиниши мумкин:

➢ ходим тегишли ариза бериши мумкин;
➢ ходим билан меҳнат шартномасига қўшимча келишув тузиш мумкин.

Иш берувчи ходимни масофадан ишлаш режимида ўтказиш тўғрисида буйруқ чиқариши ва уни ходимга таништириши керак. Кўп сонли ходимларни масофадан ишлашга ўтказиш ягона буйруқ билан расмийлаштирилиши мумкин (кўрсатилган ҳужжатлар намуналари билан buxgalter.uz танишиш мумкин).

- **Қай бири тўғрироқ: ариза кўринишида ходимнинг розилигини олиши ёки меҳнат шартномасига қўшимча келишувни расмийлаштириши?**

- Таъкидлаб ўтганимдек, ходимнинг масофадан ишлашга ўтишини расмийлаштириш қонунчилик

билан тартибга солинмаган. Шу боис ходимнинг розилиги ҳам унинг ариза бериши воситасида, ҳам қўшимча келишув расмийлаштириш билан ифодаланилиши мумкин.

Ваҳоланки, амалиётда кўп ташкилотлар ушбу масалани, фикримча, асосли равишда бошқа ишга доимий ёки вақтинча ўтказишларни расмийлаштириш тартибига ўхшаш тартибда ҳал қилишмоқда.

МКнинг 96-моддаси 1-қисмига мувофиқ, бошқа доимий ишга ўтказиш иш берувчининг буйруғи билан расмийлаштирилади. Меҳнат шартномасига киритилган ўзгартиришлар бундай буйруқ чиқаришга асос ҳисобланади. Амалиётда бундай ўзгартиришлар меҳнат шартномасига қўшимча келишув тарзида расмийлаштирилади.

Бошқа ишга вақтинча ўтказишлар муддати кўрсатилган ҳолда буйруқ билан расмийлаштирилади. Ходимнинг аризаси меҳнат шартномаси тарафларининг келишуви билан вақтинча бошқа ишга ўтказиш тўғрисида буйруқ чиқариш учун асос ҳисобланади. Вақтинча бошқа ишга ўтказишлар меҳнат шартномасида акс эттирилмайди (МК, 96-м., 3, 4 ва 6-б.б.).

Бинобарин, агар гап ходим учун доимий масофадан ишлаш режими ўрнатилиши хусусида борса, меҳнат шартномасига қўшимча келишув тузиш ва тегишли буйруқ чиқариш тўғрироқ бўлади.

Агарда масофадан ишлаш ходим учун вақтинча жорий этилса, ходимнинг ёки унинг учун муайян муддатга масофадан ишлаш режими ўрнатилиши сўраб, ёхуд шундай режим ўрнатилишига розилиги (унинг ўрнатилишига қарши эмаслиги) тўғрисидаги берган аризаси буйруқ чиқаришга асос бўлиб хизмат қилиши мумкин.

Коронавирус пандемияси шароитларида вақтинчалик масофадан ишлашга ўтказишни расмийлаштиришнинг бундай тартиби маъқул бўлади. Шубҳасиз, ҳозир қарорни тезкорлик билан қабул қилиш керак. Меҳнат шартномасига қўшимча келишувларни тузиш эса муайян вақт сарфлашни талаб этади. Айниқса, бир вақтнинг ўзига кўп сонли ходимлари масофадан ишлашга ўтказиладиган ташкилотларда.

• ҚОНУНЧИЛИҚДАГИ ЯНГИЛИКЛАР

- Янги ҳужжатларни тақдим этишимиз
1-бет

• ДОЛЗАРБ МАВЗУ

- Пандемия шароитларида иш берувчининг ходимлар олдидаги мажбуриятлари

- Қандай қилиб ходимни масофадан ишлашга ўтказиш мумкин
1-2-бетлар

• РАСМИЙ ҲУЖЖАТЛАР

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори
- «Уй-жой сотиб олиш учун фуқаро-

ларга субсидия тўлаш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида»
3-6-бетлар

• КАДРЛАР БЎЛИМИ

- Ички меҳнат тартиби қоидалари: қандай танишиб чиқилади

- Куну тун режимида ишлаганда иш вақти ҳисоби
7-бет

- Таътилдаги таътил: ҳужжатли расмийлаштириш
- Эҳтиёт чорасидан келиб чиқиб...

7-8-бетлар

РАСМИЙ ҲУЖЖАТЛАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ
ҚАРОРИ

УЙ-ЖОЙ СОТИБ ОЛИШ УЧУН ФУҚАРОЛАРГА СУБСИДИЯ ТЎЛАШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДАГИ НИЗОМНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА*

Аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлаш орқали даромади юқори бўлмаган ҳамда уй-жой шaroитларини яхшилашга муҳтож бўлган oilалар, ogир ижтимоий вазиятга тушиб қолган хотин-қизлар, мамлакатимиз ижтимоий ҳаётида фаол иштирок этаётган ёшлар ва шу тоифадаги бошқа аҳоли қатламларига кўмаклашиш ва уй-жой шaroитларини яхшилашга муҳтож oilаларни давлат томонидан қўллаб-қувватлашга манзиллилик ва шаффофликни таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ипотека кредити механизмларини такомиллаштиришга oid қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» 2019 йил 28 ноябрдаги ПФ-5886-сон Фармони билан айрим шахсларга, шу жумладан, даромади юқори бўлмаган ва уй-жой шaroитларини яхшилашга муҳтож бўлганларга ипотека кредити бўйича дастлабки бадал ва (ёки) foизларнинг бир қисмини қоплаш учун Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети маблағлари ҳисобига субсидиялар тўланиши белгиланганлиги маълумот учун қабул қилинсин.

2. Қуйидагиларни назарда тутувчи Уй-жой сотиб олиш учун фуқароларга субсидия тўлаш тартиби тўғрисида низом иловага мувофиқ тасдиқлансин:

уй-жой сотиб олишга ипотека кредитининг бошланғич бадал ва (ёки) foизларнинг бир қисмини Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан қоплаб бериш;

уй-жой шaroитларини яхшилашга муҳтож бўлган фуқаролар томонидан субсидия олиш учун ариза бериш, ариза бeрувчини ижтимоий мезонлар бўйича баҳолаш;

туман (шаҳар)да уй-жой сотиб олиш учун субсидия тўланадиган талабгорларни танлаш бўйича комиссиялар фаолиятини ташкил этиш ва ижтимоий мезонлар бўйича баҳолаш натижаларини кўриб чиқиш;

сотиб олинадиган уй-жойларни аниқлаш, ажратиладиган ипотека кредити бўйича субсидияни ҳисоблаш, ипотека кредитини расмийлаштириш ва субсидияларни тўлаб бeриш тартиби.

3. Белгилансинки:

Давлат хизматлари агентлиги ҳудудий бўлинмалари ва ягона интерактив давлат хизматлари портали (кейинги ўрин-

ларда – ЯИДХП) орқали уй-жой сотиб олиш учун субсидия тўланадиган шахсларни танлаш жараёнида кўрсатиладиган хизматлар;

тегишли ташкилотлар томонидан уй-жой сотиб олиш учун субсидия тўланадиган шахсларни танлашда фойдаланиладиган маълумотлар (ҳужжатлар) истисно тариқасида тўловларсиз амалга оширилади;

ҳар йили давлат бюджетидан шаҳар ва қишлоқ жойларида қурилган кўп қаватли уйлардан бирламчи бозорда квартиралар сотиб олишда ипотека кредитларни бўйича бошланғич бадал ва (ёки) foиз харажатларининг бир қисмини қоплаш мақсадида ажратиладиган субсидиялар тегишли молия йили учун тасдиқланган параметрлар доирасида амалга оширилади;

4. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурдаги Лойиҳа бошқаруви миллий агентлиги қошидаги «Электрон ҳукумат ва рақамли иқтисодиёт лойиҳаларини бошқариш маркази» ДУК (кейинги ўринларда – Марказ) Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги билан биргаликда 2020 йил 1 апрелга қадар:

давлат хизматлари марказларини, ариза бeрувчининг белгиланган ижтимоий мезонларга мос келишини аниқлаш ва баҳолашга масъул бўлган ташкилотларнинг туман (шаҳар) бўлимларини, субсидия тўланадиган талабгор шахсларни танлаб олиш бўйича доимий ишлайдиган ҳудудий комиссиянинг ЯИДХПга уланишини;

ушбу қарор билан тасдиқланган давлат хизматини кўрсатиш ЯИДХП орқали жорий этилишини;

ЯИДХПда давлат хизматлари кўрсатишининг ҳар бир босқичида муурожаатларнинг кўриб чиқилишини кузатиб бoриш тартиби жорий этилишини таъминласинлар.

5. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги ЯИДХПга электрон давлат хизматини жорий қилиш бўйича Регламент бир ҳафта муддатда Марказга киритилишини таъминласин.

6. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузурдаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси 2020 йил 1 июнга қадар:

талабгорларнинг белгиланган ижтимоий мезонларга мос

* Ушбу қарор Қонун ҳужжатлари миллий базасида (lex.uz) расман эълон қилинган ва 25.03.2020 йилдан кучга кирди.

** Низомга 2, 2-а, 3-иловалар «Норма маслаҳатчи»да берилмайди. Ҳужжатнинг тўлиқ матни билан «Норма» АҚТда ва nrm.uz сайтида таннишиш мумкин.

келишини аниқлаш ва баҳолашга маъсۇл бўлган ташкилотларнинг туман (шаҳар) бўлимлари, субсидия тўланадиган талабгор шахсларни танлаб олиш бўйича доимий ишлайдиган ҳудудий комиссиянинг «Ижтимоий ҳимоя ягона реестри» ахборот тизимиغا улашини;

Марказ билан биргаликда «Ижтимоий ҳимоя ягона реестри» ахборот тизими Ягона интерактив давлат хизматлари порталига улашини таъминласин.

7. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Молия вазирлиги Марказ билан биргаликда 2020 йил 1 июлга қадар уй-жой сотиб олиш учун субсидия тўланадиган шахсларни баллар асосида баҳолаш дастурий таъминот (кейинги ўринларда – дастурий таъминот) тизими яратилишини ва ЯИДХПга интеграциялашувини таъминласинлар.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги дастурий таъминотнинг оператори этиб белгилансин.

8. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги дастурий таъминот тизими яратиш ҳамда зарур аппарат-дастурий комплекслар билан жиҳозлаш билан боғлиқ бўлган харажатларни Давлат бюджетидан молиялаштириш чорасини кўрсин.

9. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг молия-иқтисодиёт ва камбағаллиқни қисқартриш масалалари бўйича ўринбосари – иқтисодиёт ва саноат вазири Ж.А. Кўчқоров ҳамда Ўзбекистон Республикаси молия вазири Т.А. Ишметов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири
А.АРИПОВ.**

Тошкент ш.,
2020 йил 25 март
182-сон.

ЎЗР ВМнинг
2020 йил 25 мартдаги 182-сон Қарорига
ИЛОВА

УЙ-ЖОЙ СОТИБ ОЛИШ УЧУН ФУҚАРОЛАРГА СУБСИДИЯ ТўЛАШ ТАРТИБИ ТўҒРИСИДА НИЗОМ

1-БОБ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1. Ушбу Низом Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ипотека кредити механизмларини такомиллаштиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» 2019 йил 28 ноябрдаги ПФ-5886-сон Фармони асосида жорий этилган бозор тамойилларига асосланган ипотека кредитлари орқали аҳолини уй-жой билан таъминлашнинг янги тартиби (кейинги ўринларда – янги тартиб) доирасида уй-жой сотиб олиш учун ипотека кредити бўйича бошланғич бадал ва (ёки) фоизларнинг бир қисмини қоплаш учун Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети маблағлари (кейинги ўринларда – Давлат бюджети) ҳисобига субсидия тақдим этиладиган Ўзбекистон Республикаси фуқароларини (кейинги ўринларда – фуқаролар), шу жумладан, даромади юқори бўлмаган ва уй-жой шaroитларини яхшилашга муҳтож бўлган фуқароларни аниқлаш мезонлари, субсидияларни ҳисоблаш ва тўлаш тартибини белгилайди.

2. Ушбу Низомда қуйидаги асосий тушунчалардан фойдаланилади:

ариза берувчи – ипотека кредитлари бўйича бошланғич бадал ва (ёки) фоиз харажатларининг бир қисмини қоплаш учун субсидия олиш мақсадида ариза билан мурожаат қилувчи 18 ёшга тўлган Ўзбекистон Республикаси фуқароси;

баллар – уй-жойга муҳтож фуқароларни аниқлаш ва уларнинг ижтимоий устуворлигини белгилаш учун фойдаланиладиган ижтимоий мезонлар бўйича баҳолар тўплами;

бошланғич бадал – бирламчи бозордаги уй-жойларни сотиб олишда:

шаҳарларда – сотиб олинadиган квартира қийматининг камида 20 фоизи миқдордаги маблағлар;

қишлоқ жойларда – сотиб олинadиган квартира қийматининг камида 10 фоизи миқдордаги маблағлар;

даромади юқори бўлмаган оила – қонун ҳужжатларида мувофиқ аниқланиши мумкин бўлган ўртача ойлик даромадлар миқдори:

қишлоқ жойларда белгиланган меҳнатга ҳақ тўлашининг энг кам миқдорининг (кейинги ўринларда – МХТЭКМ) 3,8 дан 5,8 бараваригача;

Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар шаҳарлари-

да белгиланган МХТЭКМнинг 4,0 дан 6,5 бараваригача; Тошкент шаҳрида белгиланган МХТЭКМнинг 4,5 дан 9,0 бараваригача бўлган оилалар;

ижтимоий мезонлар – уй-жой шарoитини яхшилашга муҳтож фуқароларни аниқлашда қўлланиладиган ушбу Низомга 1-иловада келтирилган асосий кўрсаткичлар;

иштирок этувчи тижорат банклари – фуқаролар томонидан бирламчи бозорда танланган уй-жойларни сотиб олишга ипотека кредитини тақдим этувчи тижорат банклари;

талабгор – ипотека кредитлари бўйича субсидия бериш тўғрисида ижобий хабарномани олган ариза берувчи;

субсидия – ипотека кредитлари асосида уй-жой сотиб олиш учун бошланғич бадал ва (ёки) кредит фоизининг бир қисмини қоплаш мақсадида давлат бюджетидан фуқаро учун банкда унинг номига очилган тегишли ҳисобварағига ўтказилган маблағлар;

бошланғич бадал учун субсидия – талабгорга Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар шаҳарларида ҳамда Тошкент шаҳрида қурилган уй-жойни ипотека кредити асосида сотиб олишда бошланғич бадалнинг бир қисмини қоплаш учун уй-жой ҳисобланган қийматининг 10 фоизи миқдорида Давлат бюджетидан талабгор номига банкда очилган тегишли ҳисобварағига ўтказилган маблағлар;

фоиз учун субсидия – талабгорга Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар шаҳарлари ва Тошкент шаҳрида (кейинги ўринларда шаҳарлар деб аталади) ва туман маъмурий марказларига тугаш ҳудудларда (кейинги ўринларда – қишлоқ жойлар) қурилган уй-жойни сотиб олишда ипотека кредити фоизининг бир қисмини қоплаш учун Давлат бюджетидан талабгорнинг банкда очилган тегишли ҳисобварағига биринчи 5 йил давомида ўтказиладиган маблағлар;

уй-жойлар – шаҳар ва қишлоқ жойларда янги тартибда (шу жумладан, янги тартиб доирасидан ташқари) қурилган бирламчи бозорда сотиладиган кўп квартирали уйлардаги квартиралар;

уй-жойнинг ҳисобланган қиймати – ҳар йили келгуси йил учун бирламчи бозордаги уй-жойларни сотиб олишга ажратилиши мумкин бўлган ипотека кредитлари ва Давлат

бюджетидан бошлангич бадалнинг бир қисмини қоплашга ажратиладиган субсидиянинг юқори миқдорларини белгилаш мақсадига квартира бир квадрат метрининг тегишли ҳудуддаги ўртача бозор қиймати ҳамда икки ва уч хонали квартиралар майдонининг энг кам меъёрларини инобатга олган ҳолда аниқланадиган қиймат;

хабарнома – туман (шаҳар) Давлат хизматлари маркази ёки Ягона интерактив давлат хизматлари портали орқали ариза берувчига юбориладиган ушбу Низомга 2 ва 2а-иловаларга** мувофиқ давлат бюджетидан субсидия бериш ёки уни беришни рад этиш тўғрисида комиссиянинг QR-кодга эга бўлган қарори;

комиссия – тегишли туман (шаҳар) ҳокими қарори билан тасдиқланган туман (шаҳар)да субсидия тўланадиган фуқароларни танлаб олиш бўйича ушбу Низомга 3-иловага** мувофиқ намунавий таркибда шакллантириладиган комиссия.

3. Ушбу Низом доирасида шаҳар ва қишлоқ жойларда бирламчи бозордаги уй-жойлар аҳолига бозор шартлари асосида белгиланадиган фойз ставкаларида ипотека кредитлари асосида сотилади.

4. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги ҳамда Қурилиш вазирлиги ҳар йили келгуси йил учун квартира бир квадрат метрининг тегишли ҳудуддаги ўртача бозор қиймати ҳамда икки ва уч хонали квартиралар майдонининг энг кам меъёрларини инобатга олган ҳолда уй-жойнинг ҳисобланган қийматини аниқлайди.

Уй-жойнинг ҳисобланган қиймати куйидаги мақсадларда қўлланилади:

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги томонидан тижорат банкларига ажратилган маблағлар ҳисобидан бирламчи бозордаги уй-жойларни сотиб олишга ажратилиши мумкин бўлган ипотека кредитларининг;

шаҳарларда талабгорлар учун давлат бюджетидан бошлангич бадалнинг бир қисмини қоплашга ажратиладиган субсидиянинг юқори миқдорларини белгилаш.

5. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари шаҳар ва қишлоқ жойларда белгиланган тартибда тасдиқланган субсидиялар тўлашнинг мақсадли параметрларидан келиб чиқиб, субсидияларни туман (шаҳар)лар бўйича қурилган уй-жойлар сонига мутаносиб равишда тақсимлаш ва зарур ҳолларда қайта тақсимлаш бўйича қарор қабул қилади.

Субсидиялар субсидия тўлашнинг мақсадли параметрларида белгиланган ҳудуддаги қурилган уй-жойлар учун йўналтирилади.

6. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Қурилиш вазирлиги туман (шаҳар) ҳокимликлари билан биргаликда шаҳар ва қишлоқ жойларда қурилиши режалаштирилаётган уй-жойлар сони, уй-жой олиш истагида бўлганларнинг ариза билан мурожаат қилишининг бошлангич ва якуний мuddатлари, субсидия тўланадиган фуқароларни танлаб олиш мезонлари, субсидия сони ва умумий ҳажми ҳамда бериш тартиби ва шартларини кўрсатган ҳолда интернет тармоқлари ва оммавий ахборот воситалари орқали белгиланган мuddатда эълон беради.

7. Ариза берувчи тақдим этилган ариза ва унга илова қилинган ҳужжатлар асосида ижтимоий мезонларга мос келишини аниқлаш ва баҳолаш куйидаги масъул ташкилотларнинг туман (шаҳар) бўлимлари (кейинги ўринларда – масъул ташкилотлар) томонидан амалга оширилади:

тибиёт бирлашмаси;
ички ишлар бўлими (бошқармаси);
молия бўлими;
давлат солиқ инспекцияси;
аҳоли бандлигига кўмаклашиш маркази;
ер тузиш ва кўчмас мулк кадастри давлат корхонаси;
туман (шаҳар) маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш бўлимлари;

Ўзбекистон ёшлар иттифоқининг туман (шаҳар) кенгаши;

туман (шаҳар) ҳокимлиги;
иштирок этувчи тижорат банклари.

8. Уй-жой сотиб олиш учун фуқароларга субсидия тўлаш ушбу Низомга 4-иловага мувофиқ схема бўйича амалга оширилади.

2-БОБ. СУБСИДИЯ ОЛИШ УЧУН АРИЗА БЕРИШ ТАРТИБИ

9. Шаҳар ва қишлоқ жойларда қурилган бирламчи бозордаги уй-жойларни сотиб олишга ажратилган ипотека кредитлари бўйича субсидия тўланадиган талабгорларни танлаш комиссия ва масъул ташкилотлар томонидан қонунийлик, шаффофлик, адолат ва ҳаққонийлик тамойиллари асосида амалга оширилади.

10. Ариза берувчи ипотека кредитлари бўйича субсидия олиш учун исталган туман (шаҳар) Давлат хизматлари марказларига ўзи келиб мурожаат этади ёки Ягона интерактив давлат хизматлари портали (кейинги ўринларда – ЯИДХП) да давлат хизматидан электрон тарзда фойдаланиш учун рўйхатдан ўтади.

Ўзи келиб мурожаат этганда Давлат хизматлари маркази ходими ариза берувчи номидан, ЯИДХП орқали мурожаат қилинганда эса ариза берувчи мустақил равишда ушбу Низомга 5-иловага мувофиқ давлат хизматидан фойдаланиш учун анкета-аризани электрон тарзда тўлдирди ва куйидаги ҳужжатларни электрон тарзда илова қилади ёки маълумотларни тақдим этади:

а) жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақами маълумотлари;

б) оила аъзоларининг жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақами маълумотлари ва никоҳ қайд этилганлиги гувоҳномаси (тўлиқ оила ва никоҳ ҳамда вояга етган фарзандлар мавжуд бўлган тақдирда) ва (ёки) фарзандлар туғилганлиги ҳақидаги гувоҳномалар (вояга етмаган фарзандлар мавжуд бўлган тақдирда) нусхалари;

в) белгиланган тартибда никоҳ бекор қилинганлиги ҳақидаги гувоҳнома ёки никоҳ ҳақиқий эмас деб тан олинганлиги тўғрисида суд қарори (никоҳ қайд этилган ҳолатда) ёки оилавий ҳолати тўғрисида фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органлари архивидан маълумотнома нусхаси (никоҳ қайд этилмаган ҳолатда);

г) доимий прописка жойидан кадастр рақами ва турига тегишли маълумотлар (агар турар жойи доимий прописка жойи билан тўғри келса);

д) доимий прописка жойидан уй дафтариининг ёки квартиралар бўйича карточанинг (17-шакл) нусхаси (агар турар жойи доимий прописка жойи билан тўғри келса);

е) Ариза берувчи ва биргаликда қарз олувчиларнинг даромади ва ушлаб қолинган даромад солиқлари тўғрисидаги маълумотнома (қўшимча даромадлар бўлса солиқ декларацияси).

Ариза берувчидан ушбу бандда кўрсатилмаган маълумот ва ҳужжатларни талаб қилиш қатъиян тақиқланади.

Меҳнат мигрантлари номидан ипотека кредитлари бўйича субсидия олиш тўғрисидаги аризани унинг оила аъзолари бериши мумкин.

Давлат хизматлари маркази ва ЯИДХП орқали кўрсатиладиган хизматлар ариза берувчиларга тўловларсиз амалга оширилади.

11. Ариза берувчи томонидан ипотека кредитлари бўйича субсидия олиш учун ариза бериш мuddати йилнинг 1 мартидан 1 октябргача этиб белгиланади. Ушбу мuddат тугагандан кейин тақдим этилган аризалар қўриб чиқилмайди.

12. Ариза берувчи туман (шаҳар) Давлат хизматлари маркази ёки ЯИДХП орқали тақдим этиладиган ҳужжатлар ва уларда кўрсатилган маълумотларнинг ишончилиги ва ҳаққонийлиги учун жавоб беради.

13. ЯИДХП орқали мурожаат этилган тақдирда ариза берувчи анкета-аризага асосан зарур бўлган маълумотларни ўзи киритади.

3-БОБ. МАСЪУЛ ТАШКИЛОТЛАР ТОМОНИДАН АРИЗА БЕРУВЧИНИ ИЖТИМОЙ МЕЗОНЛАР БЎЙИЧА БАҲОЛАШ ТАРТИБИ

14. Давлат хизматлари марказлари сўровнома тўлдирилган вақтдан бошлаб бир соат мобайнида уни ушбу Низомнинг 7-бандида назарда тутилган масъул ташкилотларга электрон тарзда юборади.

ЯИДХП орқали мурожаат қилинганда сўровнома автоматик тарзда ушбу Низомнинг 7-бандида назарда тутилган масъул ташкилотларга юборилади.

15. Давлат хизматлари марказлари, комиссия ҳамда масъул ташкилотлар ўртасида ахборот алмашинуви электрон рақамли имзони (кейинги ўринларда – ЭРИ) мажбурий тартибда қўллаш орқали фақат идоралараро ўзаро электрон боғланиш ёрдамида амалга оширилади.

Масъул ташкилотлар ўн иш кунида ариза берувчининг ижтимоий меzonларга мувофиқлигини у томонидан тақдим этилган ҳужжатлар асосида ўрганиб чиқиб, ЯИДХПга онлайн электрон шаклда куйидаги маълумотларни тасдиқлайди:

тиббий ёрдам масъули – ариза берувчининг оила аъзолари орасида сурункали касалликнинг оғир турларидан азоб чекувчи ва Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тасдиқланган рўйхатга мувофиқ алоҳида хонада яшашга муҳтож бўлган шахслар, биринчи гуруҳ ногиронлиги бўлган шахсларнинг, ёлғиз ўзи оғир ногиронликка олиб келувчи касалликка чалинган болани парваришлайётган аёлларнинг мавжудлиги;

ички ишлар бўлими (бошқарма) – ариза берувчини бошқа оилалар билан бир уйда (бир квартирада) яшashi;

молия бўлими – тақдим этиладиган субсидияларнинг миқдори бўйича ажратилган маблағларнинг мавжудлиги;

давлат солиқ инспекцияси – солиқ тўловчининг идентификация рақами, турар жойда ижара шартлари асосида яшashi ва ариза берувчининг даромадлари;

аҳоли бандлигига кўмаклашиш маркази – ариза берувчининг кам таъминланганлиги, «Меҳнат – миграция» дастурида рўйхатдан ўтганлиги ҳамда хорижда вақтинчалик меҳнат фаолиятини амалга ошираётганлиги (оширганлиги);

туман (шаҳар) ер тузиш ва кўчмас мулк кадастри давлат корхонаси – ариза берувчида, шу жумладан, унинг турмуш ўрғоти ва фарзандларида мулк ҳуқуқи билан турар жойнинг бор-йўқлиги, яшash учун яроқсиз турар жойда яшashi, уй-жой умумий майдонининг бир шахс учун қонун ҳужжатларида назарда тутилган ижтимоий нормага мувофиқ эмаслиги;

туман (шаҳар) маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш бўлиmlлари – ариза берувчининг оғир ижтимоий вазиятга тушиб қолган хотин-қизлар, ногиронлиги бўлган, кам таъминланган, фарзандларини тўлиқсиз оилада тарбиялаётган ва уй-жой шароитини яхшилашга муҳтож оналар – тоифасига мансублиги;

Ўзбекистон ёшлар иттифоқининг туман (шаҳар) кенгаши – ариза берувчининг алоҳида намуна кўрсатаётган ёш оилалар тоифасига мансублиги;

туман (шаҳар) ҳокимлиги – ариза берувчининг етим болалар ва ота-онасининг қарамоғидан маҳрум бўлган болалар тоифасига мансублиги;

иштирок этувчи тижорат банклари – ариза берувчи фуқаро (биргалиқда қарз олувчи)нинг ажратиладиган ипотека кредити бўйича тўлов қобилияти, унга ажратилиши мумкин бўлган ипотека кредити ва сотиб олиши мумкин бўлган уй-жойнинг юқори қиймати, кредит ташкилотларидан аввалги олинган кредитлар бўйича мuddати ўтган қарздорликларининг мавжуд эмаслиги.

16. Агар ариза берувчининг ўртача ойлик даромадлари миқдори ушбу Низомнинг 2-бандида кўрсатилган меъёрлардан кам бўлса, унинг даромадлари ҳисоб-китобига хотини (эри), улар билан бир уйда биргалиқда яшовчи ота-онаси ҳамда фарзандларининг (шу жумладан, асраб олинган фарзандлари) даромадлари ҳам киритилиши мумкин.

17. ЯИДХПда масъул ташкилотлар ўрганиб чиқиш натижаларига кўра киритилган маълумотлар асосида ариза берувчининг ижтимоий меzonларга мувофиқлиги автоматлаштирилган тарзда баллар кўринишида баҳоланади.

Реклама

«КИЧИК КОРХОНА ЭЛЕКТРОН БУХГАЛТЕРИ»

Ўзбек тилидаги қўлланмасини тақдим этамиз

Тошкент ш., Миробод тумани, Таллимаржон кўч., 1/1.

Тел. (71) 200-00-90. E-mail: office@norma.uz, web: www.norma.uz

18. ЯИДХПда масъул ташкилотларнинг баҳолаш натижалари комиссияга ариза берувчи иштирокида муҳокама этиш учун юборилади.

4-БОБ. КОМИССИЯ ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ

19. Комиссия аъзолари жамоатчилик асосида ишлайди.

20. Комиссия унинг ваколатларига тегишли масалаларни Комиссия раиси бошчилигида ўтказиладиган йиғилишларда кўриб чиқади.

21. Комиссия раиси:

Комиссиянинг умумий фаолиятига раҳбарлик қилади, унинг иш режаси бажарилиши юзасидан доимий назоратни амалга оширади;

комиссиянинг йиғилишларини чақиради ва уларда раислик қилади;

комиссия ваколатига тегишли бўлган масалаларни унинг йиғилишида кўриб чиқиш учун киритади;

комиссия қарорларини тасдиқлайди.

22. Комиссия котиби:

комиссия раисининг топшириқларига асосан комиссия аъзоларини комиссия йиғилишининг ўтказиладиган жойи, вақти ва санаси тўғрисида хабардор қилади;

комиссия иш режаларини тайёрлайди;

комиссия баённомаларини юридага ва тасдиқланган баённомаларни комиссия аъзоларига юборади;

комиссия далолатномалари ва хулосаларини манзилларга етказиши;

комиссия иш юритувини амалга оширади.

23. Комиссиянинг барча йиғилишлари баённома билан расмийлаштирилади ва қарор шаклида қабул қилинади.

24. Комиссия ишининг ташкилий шакли йиғилиш ҳисобланади. Комиссия мажлислари комиссия аъзолари рўйхатдаги тартибнинг қамидан учдан икки қисми қатнашган тақдирда ўтказилади. Бунда, туман (шаҳар) молия, солиқ идораларининг ва иштирок этувчи тижорат банкларининг вакиллари бир вақтнинг ўзида комиссия йиғилишида иштирок этиши шарт.

25. Кворум бўлмаган ҳамда туман (шаҳар) молия, солиқ органларининг ва иштирок этувчи тижорат банкларининг вакилларидан бири комиссия йиғилишида қатнашмаган тақдирда комиссиянинг мажлисга келган аъзолари томонидан мажлисни кечиктириш тўғрисида қарор қабул қилинади, мажлисни ўтказишнинг янги санаси ва вақти тўғрисида қўшимча равишда комиссия котиби томонидан хабар қилинади.

26. Комиссия йиғилишларида иштирок этаётган аъзоларининг учдан икки қисми ёқлаб овоз берган комиссия қарорлари қабул қилинган ҳисобланади ва ушбу йиғилишларда қабул қилинган қарорлар йиғилиш котиби томонидан баённома билан расмийлаштирилади.

27. Комиссия қарорлари комиссия раиси томонидан имзоланади.

28. Комиссия ҳужжатлари туман (шаҳар) иқтисодиёт ва саноат бўлиmlарида белгиланган муддатгача сақланади.

29. Комиссия ўзининг иш регламентини тасдиқлайди.

30. Комиссия котиби ариза берувчининг унинг аризаси комиссия йиғилишида кўриб чиқилишидан 5 кун олдин тақлиф этади ва қатнашишини таъминлайди.

31. Ариза берувчи узрли сабабларга кўра (мехнатга лаёқатсизлик, сафарда бўлгани, яқин қариндошининг вафоти ва бошқалар) комиссия йиғилишида қатнашиш имконига

эга бўлмаса, ариза берувчи бу ҳақда комиссия котибини хабардор қилиб сабабини кўрсатиши шарт. Бунда, ариза берувчининг аризаси комиссиянинг кейинги йиғилишида кўриб чиқилади.

32. Ариза берувчи узрли сабабларсиз комиссия йиғилишига келмагандан комиссия аризини унинг иштирокисиз ариза берувчи ҳамда масъул ташкилотлар томонидан тақдим этилган ҳужжатлар асосида кўриб чиқади ва комиссия қарорини ариза берувчига билдиради.

5-БОБ. КОМИССИЯ ТОМОНИДАН БАҲОЛАШ НАТИЖАЛАРИНИ КЎРИБ ЧИҚИШ ТАРТИБИ

33. Комиссия аризаларни навбат асосида уларнинг қайд этилиши кетма-кетлигида мувофиқ кўриб чиқади.

Комиссия йиғилишлари, уларнинг ошқоралиги ва ҳолислигини таъминлаш мақсадида узлуксиз видеотасвирга (овозли) туширилади ҳамда туман (шаҳар) иқтисодиёт ва саноат бўлимида уч йил мобайнида сақланади.

34. Комиссия талабгорларни аниқлаш бўйича тақдим этилган ҳужжатлар, масъул ташкилотларнинг баҳолаш натижаларини олган кундан бошлаб 7 иш кунини ичида уларнинг ушбу Низом талабларига мувофиқлигини ўрганиб чиқади.

Комиссия тақдим этилган ҳужжатлар ва маълумотлар асосида ҳамда ижтимоий мезонлар бўйича баҳолаш натижаларига кўра ариза берувчига ипотека кредитлари бўйича субсидия бериш ёки беришни рад этиш тўғрисида қарор қабул қилади.

Субсидия бериш ёки беришни рад этиш тўғрисида комиссия электрон реестрни юридади.

35. Кўриб чиқиш яқунлари бўйича комиссия йиғилишининг баённомаси расмийлаштирилиб, субсидия бериш ёки беришни рад этиш тўғрисида комиссиянинг QR-код (матрикс штрихли код) қўйилган қарори қабул қилинади ва тегишли туман (шаҳар) Давлат хизматлари марказига хабарнома юборилади. Ушбу хабарнома Давлат хизматлари маркази томонидан бир иш кунини ариза берувчига юборилади.

ЯИДХП орқали электрон тарзда мурожаат этилгандан комиссия томонидан субсидия бериш ёки беришни рад этиш тўғрисидаги хабарнома электрон шаклда ариза берувчига юборилади.

36. Ижтимоий мезонлар асосида баҳоланган ариза берувчи 30 ва ундан юқори балл тўплаган тақдирда талабгор сифатида тан олинди, уй-жой сотиб олиш учун ипотека кредити бўйича субсидия олишга ҳақли деб ҳисобланади.

37. Субсидия бериш тўғрисидаги хабарномада талабгор (биргаликда қарз олувчи)нинг реал даромадларидан келиб чиқиб, қоллаб берилиши мумкин бўлган субсидия бўйича сотиб олишини мумкин бўлган уй-жойнинг юқори қиймати кўрсатилади.

38. Куйидаги ҳолларда ариза берувчига субсидия тўлашни рад этилиши мумкин:

а) ушбу Низомнинг 10-бандида кўрсатилган ҳужжатлар тўлиқ тақдим этилмаганда;

б) тақдим этилган ҳужжатлардаги маълумотлар ижтимоий мезонларга мос келмаганда;

в) тақдим этилган ҳужжатларда нотўғри ёки сохта маълумотлар мавжуд бўлганда;

г) ариза ва тегишли ҳужжатлар қабул қилишнинг охири санаси туягандан кейин тақдим этилганда;

д) масъул ташкилотлар хулосаларига асосан жами 30 дан паст балл тўплаганда;

е) илгари шаҳар ва қишлоқ жойларда арзон уй-жой қуриш дастурлари доирасида имтиёзли ипотека кредитларидан фойдаланган ҳолда квартира ёки якка тартибдаги уй-жой ҳамда субсидиялар олган оила аъзолари (эри, хотинининг тақрибий муурожаат этганда;

ж) жорий йил учун ажратиладиган субсидиялар сони тугаганда;

з) иштирок этувчи банк томонидан ариза берувчи фуқаро (биргалиқда қарз олувчи) ажратиладиган ипотека кредити бўйича тўловга лаёқатсиз деб топиладиган;

и) ариза берувчида кредит ташкилотларидан олдинги олинган кредитлар бўйича муддати ўтган қарздорлик мавжуд бўлганда.

39. Ушбу Низомнинг 38-бандида кўрсатилмаган бошқа асослар бўйича субсидия тўлашиши рад этилишига йўл қўйилмайди.

Субсидия тўлашни рад этиш ҳақида қарор қабул қилинган тақдирда комиссия рад этиш сабабларини, қонун ҳужжатларининг аниқ нормаларини кўрсатган ҳолда QR-код қўйилган қарорни расмийлаштиради ҳамда тегишли хабарномани тегишли туман (шаҳар) Давлат хизматлари марказига (Узи келиб муурожаат этган тақдирда) ёки ариза берувчига (электрон тарзда муурожаат этганда) ЯИДХП орқали электрон равишда юборади.

40. Ариза берувчи томонидан тақдим этилган ҳужжатлар тўлиқ бўлмаганда, нотўғри маълумотлар мавжудлиги аниқланган тақдирда комиссия ариза берувчига субсидия ажратишни рад этиш тўғрисида қарор қабул қилади. Аниқланган камчиликларни бартараф этиш имконияти мавжуд бўлган тақдирда қарор нусхаси тақдоран ариза топшириш мумкин бўлган муддат кўрсатилган ҳолда тегишли туман (шаҳар) Давлат хизматлари марказига бир иш куни мобайнида юборилади.

41. Субсидия тақдим этиладиган талабгорлар сони Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликларининг туманлар (шаҳарлар) бўйича тасдиқланган қароридан белгиланган сонидан ошиб кетган тақдирда талабгорлар сони қуйидаги тартибда аниқланади:

энг юқори балл олган талабгорлар кетма-кетлигида; охириги энг юқори балл тўплаган икки ёки ундан ортиқ ариза берувчининг баллари тенг бўлиб қолган тақдирда, календарь тартибга кўра ҳужжатларни биринчи бўлиб топширган ариза берувчи талабгор сифатида тан олинади.

42. Ушбу Низомга мувофиқ тақдим этиладиган субсидиялар бир оилга (оила аъзоларининг биттасига) фақат 1 (бир) марта берилади. Уй-жой сотиб олиш учун субсидия тақдим этиш тўғрисидаги хабарнома календарь йил якунига қадар амал қилади.

Ушбу Низомга мувофиқ тақдим этиладиган субсидиялар айрим тоифадаги шахслар (харбий хизматчилар) ва уларни оила аъзоларига нисбатан таъбиқ этилмайди.

43. Субсидия тақдим этишни рад этиш тўғрисидаги хабарномада кўрсатилган муддат тугагандан кейин ариза берувчи

ушбу Низомда белгиланган умумий тартибда кейинги йилда тақдоран муурожаат қилишга ҳақли.

44. Ижтимоий мезонлар бўйича баҳолаш натижаларига кўра 30 ва ундан юқори балл тўплаган, лекин жорий йил учун белгиланган субсидиялар сони тугаганлиги сабабли субсидия олиш имкониятига эга бўлмаган талабгорлар кейинги йил учун субсидия олувчилар рўйхатида автоматик тарзда киритилади.

45. Жорий йил учун ажратилган субсидиялар сони тугаган тақдирда, комиссия томонидан уч иш куни мобайнида аризаларни қабул қилишни тўхтатиш ҳақида оммавий ахборот воситаларида эълон берилади ҳамда тегишли туман (шаҳар) Давлат хизматлари марказига ахборот юборилиши шарт.

6-БОБ. СОТИБ ОЛИНАДИГАН УЙ-ЖОЙЛАРНИ АНИҚЛАШ ВА АЖРАТИЛАДИГАН ИПОТЕКА КРЕДИТИ БҲЙИЧА СУБСИДИЯНИ ҲИСОБЛАШ ТАРТИБИ

46. Давлат хизматлари марказидан субсидия бериш тўғрисида ижобий хабарномани олган талабгор хабарномада кўрсатилган сотиб олинishi мумкин бўлган уй-жойнинг юқори қийматидан ошмаган қийматли уй-жойни ипотека кредити орқали сотиб олиш бўйича қурилиш (пудрат) ташкилоти билан шартнома тузади.

47. Ипотека кредитини белгиланган тартибда расмийлаштириш учун талабгор тижорат банкига уй-жой сотиб олиш учун субсидия тақдим этиш тўғрисидаги хабарномани ва уй-жойни ипотека шартлари асосида сотиб олиш бўйича қурилиш ташкилоти билан тузилган шартномани ҳамда фуқаро ўзига тегишли бўлган бадал маблағларини банкдаги ҳисобварағига жойлаштирилганлиги тўғрисида маълумотномани ҳамда банк томонидан белгиланган бошқа ҳужжатларни тақдим қилади.

48. Иштирок этувчи тижорат банки талабгорнинг ҳужжатларини уч иш куни мобайнида ўрганиб чиқади.

Ипотека кредити ажратиш маълумланган тақдирда, тижорат банки туман (шаҳар) молия бўлими билан биргалиқда ипотека кредити бўйича давлат бюджетидан талабгорга ажратилиши мумкин бўлган субсидия суммасини аниқлайди.

49. Субсидиялар:

қишлоқ жойларда – биринчи беш йил давомида ипотека кредити бўйича фоиз тўловлари билан боғлиқ харажатларни қоплаш учун – 10 фоизлик пунктдан ошган қисмига;

шаҳарларда – бошланғич бадалнинг бир қисмини тўлаш билан боғлиқ харажатларни қоплаш учун уй-жойнинг ҳисобланган қийматининг 10 фоизи миқдорига ва биринчи беш йил давомида кредит бўйича фоизларни қоплаш учун – Тошкент шаҳрида 12 фоизлик пунктдан ошган қисмига, Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар шаҳарларида 10 фоизлик пунктдан ошган қисмига тўланади.

50. Шаҳарларда уй-жойларни сотиб олиш учун ипотека кредити бўйича бошланғич бадалнинг бир қисмини қоплаш мақсадида давлат бюджетидан ажратиладиган субсидия миқдори қуйидаги формула асосида ҳисобланади:

$$C_{\text{бб}} = U\% \cdot 10\%,$$

бунда:

$C_{\text{бб}}$ – бошланғич бадалнинг бир қисмини тўлашга субсидия суммаси;

U – уй-жойнинг ҳисобланган қиймати.

51. Шаҳар ва қишлоқ жойларда уй-жойларни сотиб олиш учун ипотека кредити бўйича фоиз харажатларининг бир қисмини биринчи 5 йил давомида қоплаш мақсадида давлат бюджетидан ажратиладиган субсидия миқдори қуйидаги тартибда ҳисобланади:

ипотека кредити бўйича фоиз харажатларининг бир қисмини қоплаш учун тўланадиган субсидия суммаси қуйидаги формула билан аниқланади:

$$C_{\text{м}} = KС^*(A\Phi - B\Phi)$$

бунда:

$C_{\text{м}}$ – ипотека кредити бўйича фоиз харажатларининг бир қисмини қоплаш учун тўланадиган субсидия суммаси;

K – ипотека кредити бўйича асосий қарзнинг қолдиқ суммаси;

A_{Φ} – ипотека кредити шартномасида тижорат банки ҳамда ариза берувчи келишувига асосан белгиланган фоиз ставкаси;

B_{Φ} – Тошкент шаҳрида 12 фоизлик пункт, Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар шаҳарларида ҳамда қишлоқ жойларда 10 фоизлик пункт.

52. Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг қайта молиялаштириш ставкаси пайсатирилган тақдирда, тижорат банкларининг ипотека кредитлари бўйича фоиз ставкалари мутаносиб равишда пасаяди, оширилган тақдирда эса ўзгаришсиз қолади.

Тижорат банкларининг ипотека кредитлари бўйича фоиз ставкалари пасайганда, фоиз харажатларининг бир қисмини қоплаш учун тўланадиган субсидия миқдори ушбу санадан бошлаб мутаносиб равишда камаяди.

7-БОБ. ИПОТЕКА КРЕДИТИНИ РАСМИЙЛАШТИРИШ ВА СУБСИДИЯЛАРНИ ТўЛАБ БЕРИШ ТАРТИБИ

53. Тижорат банки бир иш куни ичида туман (шаҳар) ғазначилик бўлимига бошланғич бадалнинг бир қисмини қоплаш учун субсидия суммасини тўлашга буюртномани юборди.

54. Туман (шаҳар) ғазначилик бўлими уч иш куни мобайнида ипотека кредити бўйича бошланғич бадалнинг бир қисмини қоплаш учун субсидия суммасини тижорат банки томонидан кўрсатилган ҳисобварақига ўтказиб беради.

55. Сотиб олинadиган уй-жойлар бўйича ипотека кредит шартномаси талабгор томонидан тўланиши лозим бўлган бошланғич бадал тўлиқ шакллантирилгандан (бошланғич бадалнинг бир қисмини қоплаш учун субсидия тўланган ҳолларда – субсидия суммаси ўтказилгандан) сўнг иштирок этувчи тижорат банки талабгор билан бир иш кунида ипотека кредити шартномасини тўзади.

56. Талабгор томонидан ипотека кредити шартномаси бошланғич бадалнинг бир қисмини қоплаш учун субсидия суммаси ўтказилган санадан бошлаб ўттиз кун ичида узрли сабабларсиз расмийлаштирилмаган тақдирда, иштирок этувчи тижорат банки субсидия маблағларини туман (шаҳар) ғазначилик бўлимининг тегишли ҳисобварақига қайтаради.

57. Талабгорларга шаҳар ва қишлоқ жойларда уй-жойларни сотиб олиш учун ипотека кредитлари ажратилган кундан бошлаб иштирок этувчи тижорат банклари томонидан уч иш

куни ичида туман (шаҳар) ғазначилик бўлимига ипотека кредитлари бўйича тўловларни қайтариш графиклари илова қилинган ҳолда фоиз харажатларининг бир қисмини қоплаш учун субсидиялар тўлашга буюртномалар билан талабгорларнинг тегишли ҳисобварақлари рекузитлари юборилади.

58. Туман (шаҳар) ғазначилик бўлими томонидан ипотека кредитлари бўйича фоиз харажатларининг бир қисмини қоплаш учун субсидиялар суммаси ҳар ойнинг 25 кунига қадар ўтказиб берилади.

8-БОБ. ЯКУНЛОВЧИ ҚОИДАЛАР

59. Ариза берувчи ариза ва унга илова қилинган ҳужжатларда кўрсатилган маълумотлар, талабгор ва пудрат ташкilotи уй-жойнинг ҳақиқий қиймати, иштирок этувчи тижорат банки ажратилган ипотека кредити суммаси ва фоиз ставкаси, молия бўлими ҳисобланган ва ажратилган субсидия суммасини тўғри ҳисобланиши учун жавоб беради.

60. Уй-жой сотиб олишга талабгор билан тузилган ипотека кредит шартномалари шартларига риоя этилишини назорат қилиш иштирок этувчи тижорат банки томонидан амалга оширилади.

61. Иштирок этувчи тижорат банки ҳар чорақда туман (шаҳар) ғазначилик бўлими билан биргаликда талабгорнинг ипотека кредити бўйича тўловларни қайтариш графиги ва ажратилган субсидия суммалари асосида солиштирма далолатномани расмийлаштиради.

62. Субсидия бўйича охириги тўлов амалга оширилгандан сўнг иштирок этувчи тижорат банки уч иш куни мобайнида туман (шаҳар) ғазначилик бўлими ва талабгорга ажратилган субсидиядан тўлиқ фойдаланилганлиги тўғрисида хабарнома юборади ҳамда ғазначилик бўлими билан якуний солиштирма далолатномани расмийлаштиради.

63. Ойлик субсидия суммаси ортиқча тўланганда, туман (шаҳар) ғазначилик бўлими томонидан кейинги ойда талабгор учун субсидия тўлови аввал тўланган ортиқча тўловни ҳисобга олган ҳолда амалга оширилади.

64. Иштирок этувчи тижорат банкининг ички сисъатларида белгиланган муддатларда ипотека кредитлари бўйича тўловларни сурункали равишда тўламаслик оқибатида бекор қилинган ипотека кредит шартномалари бўйича ундириладиган маблағлар (шу жумладан, гаровдаги уй-жойнинг сотилиши) ҳисобидан талабгорга бошланғич бадал ва фоиз тўловларининг бир қисми учун ажратилган субсидия суммаси ипотека кредити бўйича гаровга қўйилган уй-жойнинг сотилган қийматидан белгиланган тартибда тегишли туман (шаҳар) ғазначилик бўлимига ушбу банклар томондан тўлиқ миқдорда қайтарилади.

65. Мехнат мигрантлари, алоҳида намуна кўрсатаётган ёш оилалар ва оғир ижтимоий вазиятга тушиб қолган аёлларга бериладиган субсидиялар сони қонун ҳужжатларига мувофиқ янги тартиб доирасида улар учун қуриладиган уй-жойлар сонидан ошмаслиги лозим.

66. Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетидан субсидиялар ажратилиши, талабгорларга субсидиялар ҳисобланиши ва тўланиши юзасидан назорат Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг Давлат молиявий назорат департаменти томонидан амалга оширилади.

67. Ушбу Низом талаблари бузилишида айбдор бўлган шахслар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда жавоб берадилар.

Уй-жойга муҳтож фуқароларни аниқлашнинг ижтимоий
МЕЗОНЛАРИ

Т/р	Мезонлар	Балл	Маъсул орган
I. Ариза берувчи ва/ёки унинг оиласининг даромади (меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдори — МҲТЭКМ асосида)			
Қишлоқ жойларда (туман ва туман марказлари)*			
1.	МҲТЭКМнинг 3,8 дан 4,5 бараваригача	10	Туман (шаҳар) давлат солиқ инспекцияси
2.	МҲТЭКМнинг 4,6 дан 5,2 бараваригача	6	
3.	МҲТЭКМнинг 5,3 дан 5,8 бараваригача	2	
Шаҳарларда (Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар шаҳарлари)*			
1.	МҲТЭКМнинг 4,0 дан 5,0 бараваригача	10	Туман (шаҳар) давлат солиқ инспекцияси
2.	МҲТЭКМнинг 5,1 дан 6,0 бараваригача	6	
3.	МҲТЭКМнинг 6,1 дан 6,5 бараваригача	2	
Тошкент шаҳрида*			
1.	МҲТЭКМнинг 4,5 дан 6,0 бараваригача	10	Туман (шаҳар) давлат солиқ инспекцияси
2.	МҲТЭКМнинг 6,1 дан 7,5 бараваригача	6	
3.	МҲТЭКМнинг 7,6 дан 9,0 бараваригача	2	
II. Ҳозирги турар жой мақоми**			
1.	Ижара (эр-хотин ўз мулкида уй-жойи мавжуд эмас)	20	Туман (шаҳар) давлат солиқ инспекцияси, Ер тузиш ва кўчмас мулк кадастри давлат корхонаси
2.	Эгасининг руҳсати билан текин турар жой (эр-хотин ўз мулкида уй-жойи мавжуд эмас)	20	
III. Ижтимоий ҳимояга муҳтож бўлган айрим шахслар			
1.	«labor-migration» дастурида рўйхатдан ўтган меҳнат мигранти	10	Туман (шаҳар) бандликка кўмаклашиш маркази
2.	Етим болалар ва ота-онасининг қарамоғидан маҳрум бўлган болалар	10	Туман (шаҳар) ҳокимлиги
3.	Алоҳида намуна кўрсатаётган ёш оилалар	10	Ўзбекистон ёшлар иттифоқининг туман (шаҳар) кенгаши
4.	Оғир ижтимоий вазиятга тушиб қолган аёллар***	10	Туман (шаҳар) маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш бўлими
5.	Ягона (ёлғиз) боқувчига эга бўлган оила — эркак	9	
6.	Бошқалар	0	
IV. Оилада қуйидаги шахслар мавжудлиги****			
1.	Биринчи гуруҳ ногиронлиги бўлган шахс	10	Туман тиббиёт бирлашмаси хулосаси
2.	Сурункали касалликнинг оғир турларидан азоб чекувчи	10	
3.	Оғир ногиронликка олиб келувчи касалликка чалинган болани парваришлаётган	10	
Жами балл:		50	

*Ўртача ойлик даромади:

қишлоқ жойларда – МҲТЭКМнинг 3,8 бараваридан кам ва 5,8 бараваридан кўп;

шаҳарларда – МҲТЭКМнинг 4,0 бараваридан кам ва 6,5 бараваридан кўп;

Тошкент шаҳрида – МҲТЭКМнинг 4,5 бараваридан кам ва 9,0 бараваридан кўп бўлган оилаларга субсидия ажратилмайди.

** Тўлиқ ўз мулкида уй-жойга эга бўлган оилалар (эр ёки хотин)га субсидия ажратилмайди.

*** III бўлимдаги «Оғир ижтимоий вазиятга тушиб қолган аёллар» мезони бўйича 10 балл олган номзодларга IV бўлим мезонлари бўйича балл берилмайди.

Шунингдек, IV бўлим мезонлари бўйича 10 балл олган номзодларга III бўлимдаги «Оғир ижтимоий вазиятга тушиб қолган аёллар» мезони бўйича балл берилмайди.

**** IV бўлим бўйича балл битта мезонга берилади.

Ички меҳнат тартиби қоидалари: қандай танишиб чиқилади

МЧЖ ички меҳнат тартиби қоидаларини (ИМТҚ) қабул қилди. ИМТҚ билан танишиб чиқилганда ходимлар танишув варақасига имзо қўйишлари мумкинми ёки журнал юритиш шартми? ИМТҚ билан меҳнат шартномасида танишиб чиқиш қонунийми («Ички меҳнат тартиби қоидалари ва лавозим ўйриқномаси билан танишдим»).

- Иш берувчи ходимларнинг компания локал ҳужжатлари билан танишиб чиқишининг ўзи учун энг қулай усулини мустақил тарзда таниши мумкин.

Ишга қабул қилинаётган шахсларни ички тартиб қоидалар билан меҳнат шартномаси тузилишидан олдин таништириб чиқишни тавсия қиламиз. ИМТҚ билан таништирув қай тарзда қайд этилишини ўзингиз танланг, бу масала қонунчиликда белгиланган

эмас. Ягона талаб шуки, ходим имзо чеккан ҳолда улар билан танишиб чиққан бўлиши керак (МК 4-м.).

Амалиётда ходим қуйидагиларга шахсан имзо чеккан ҳолда танишиб чиқишининг жараёнини қайд этишининг бир нечта усуллари мавжуд:

- ҳужжатга тикиладиган, бевосита ИМТҚга илова қилинадиган бланкаларга;
- ИМТҚ билан танишиш журналига;
- якка тартибдаги танишув варақа-

ларида. Уларда ходимларга тааллуқли бўлган компаниянинг барча локал ҳужжатлари билан танишганлик тўғрисида белгилар қўйиб чиқилади. Бинобарин, имзоларни варақада эслатиб

ўтилган барча локал ҳужжат номининг қаршисига қўйишни тавсия этамиз;
➢ меҳнат шартномасида у имзоланётганда, лекин қўшимча равишда – «ИМТҚ билан танишдим» сатрида.

Куну тун режимида ишлаганда иш вақти ҳисоби

Корхонада навбатчилик жадвали асосида куну тун ишланади. Ҳар бир навбатчиликдан кейин суткалик ҳисобот тузилади, унга кўра оператор эрталабки соат 8 да смена ва нефть маҳсулотлари қолдиқларини қабул қилади, бир сутка ишлагандан сўнг кейинги куннинг соат 8 ида ҳисобот топширади. Навбатчиликлар жадвалида фақатгина навбатчилик куну кўрсатилади. Табел эса 6 иш кунлиги иш ҳафтаси ҳисобидан келиб чиқиб, ҳафтасига 40 соат деб тўлдирилади. Амалдаги куну тун ишлаганлик, навбатчиликлар жадвали ва меҳнатга ҳақ тўлашда номувофиқликлар бўлмоқда. Агар жадевал ҳақиқатда ишланган вақт бўйича тўлдирилса, ҳафтасига 40 соатдан кўп вақт ишланган бўлиб чиқмоқда. Яна жадевал бўйича навбатчилик қилаётган битта оператор билан бирор бахтсиз ҳодиса юз бериб қолган вазият юзага келиши мумкин. Лекин табелда унда ҳақиқатда дам олиш куну қайд этилган бўлади. Навбатчиликлар жадевали, табелни тўлдириш ва меҳнатга ҳақ тўлашни норматив ҳужжатларга амалда қандай мувофиқлаштирса бўлади?

- Саволнинг мазмунидан кўринадики, корхонада иш меҳнат қонунчилигини бузган ҳолда ташкил этилган. Ҳақиқатдаги иш вақти ҳисобини юритиш учун мансабдор шахсларнинг шахсан жавобгарлиги мавжуд эмас. Иш вақти табелларини сохталаштириш ва уларнинг навбатчилик жадвалларига мувофиқ келмаслиги ҳолатлари қайд этилади. Текширувлар пайтида мансабдор шахслар маъмурий ёки жиноий жавобгарликка жалб этилиши мумкин.

Ишлаб чиқариш жараёни ва ходимларнинг иш вақтини қонун ҳужжатларига мувофиқлаштириш мақсадида уларни ташкил этишни қайта кўриб чиқиш лозим бўлади.

1. Корхонада ўрнатилган 24 соатлик – куну тун режимида (3 киши, ҳар икки суткадан кейин бир сутка давомида) ишлаш қонунчиликка зиддир. Кундалик иш вақтининг (сменанинг) мuddати 12 соатдан ортиб кетмаслиги лозим (МК 123-м.).

Шу туфайли иш вақтининг жамланган ҳисобини юритиш жорий этилиши керак. Шунинг учун **тўрт нафар ходим** билан уларнинг ҳар бири учун қуйидаги режимда ишни ташкил этиш лозим:

➢ биринчи суткада – кундузги иш (ҳар бир ходимга дам олиш ва тушлик қилиш учун бир соатлик танаффус берган ҳолда);

➢ иккинчи сутка – тунги иш (ҳар бир ходимга дам олиш ва тушлик қилиш учун бир соатлик танаффус берган ҳолда);

➢ учинчи ва тўртинчи суткалар – дам олиш кунлари.

МИСОЛ. 1 смена – бошланиши соат 8.00 да, тугаши 20.15 да;

дам олиш ва тушлик қилиш учун бир соатлик танаффус – соат 13.00 дан 14.00 гача;

иш вақтининг давомийлиги – 11 соату 15 дақиқа;

15 дақиқа – соат 20.00 дан 20.15 гача – олдинги

бригададан (ходимдан) сменани қабул қилиш ва ҳисобот топширишга кетади.

II смена – бошланиши соат 20.00 да, тугаши келгуси куннинг соат 8.15 да;

дам олиш ва тушлик қилиш учун бир соатлик танаффус – соат 00.00 дан 01.00 гача;

иш вақтининг давомийлиги – 11 соату 15 дақиқа;

15 дақиқа – соат 8.00 дан 8.15 гача – олдинги бригададан (ходимдан) сменани қабул қилиш ва ҳисобот топширишга кетади.

Шу сабабли ҳар бир иш сменасининг давомийлиги 11 соату 15 дақиқани кетмиши этади ва бу қонунчиликка зид келмайди ҳамда бундай ишлаш ходимлар учун иш вақтидан ташқари ишни истисно этади ёки иш вақтининг лозим кўрилган чегарасида бўлади (МК 124-м.).

Саволингизда уч нафар ходимнинг ҳар бири ойига 220 соатдан ишлаб беришига тўғри келаётганини кўрсатгансиз, бундай иш эса иш вақти нормасининг ўртача 50 соатдан ошиб кетишига олиб келмоқда. Бунга эса йўл қўйиб бўлмайди – иш вақтидан ташқари иш йилига 120 соатдан ошиб кетмаслиги керак (Намунавий қоидаларнинг 4.9-моддаси, АВ томонидан 14.06.1999 йилда 746-сон билан рўйхатдан ўтказилган). Бундай ортиқча ишлаш нафақат қонунчиликка зид, балки иш берувчи учун иқтисодий жиҳатдан фойдасиз ҳамдир, чунки у иш вақтидан ташқари ишланган соатлар учун камида 2 ҳисса миқдорда ҳақ тўлашга мажбур (МК 157-м.).

Ишни тўғри, яъни ортиқча ишсиз тўрт кишилик ходим билан ташкил этар экан, иш берувчи бир томондан қўшимча иш ўринларини яратади, иккинчи томондан иш вақтидан ташқари ишга ҳақ тўламайди.

2 Корхонада навбатчилик жадвали иш вақти ҳисобини юритиш табелига мувофиқ келмайди.

Раҳбар ҳар бир ҳисоб даври бошланишидан олдин ходимлар учун иш жадвалини тузади ва тасдиқлайди. Жадевалга қатъий риоя қилиниши керак, бундан форс-мажор ҳолатлар мустасно, бундай ҳолатларда раҳбар жадевалга ўзгартиришлар киритади ва, тегишли равишда, ходимлар учун иш режими-ни ўзгартиради. Ходимлар иш жадвалини мустақил тарзда ўзгартиришга ҳақли эмаслар.

Иш жадвали муайян тоифадаги ходимлар учун белгиланган иш соатлари умумий миқдорининг нормаси ошмаслиги борасида текшириб борилади.

Ҳисобот даври учун иш соатларининг нормал миқдори тўғрисидаги маълумотларни Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги томонидан тасдиқланадиган тегишли йил учун иш вақтининг ҳисоб-китобидан олиш мумкин.

Ҳақиқатда ишлаган ходим қолиб, бошқа бир ходимга ишни расмийлаштиришга, шунингдек ишни бир режимида ташкиллаштириб, табелни бошқа режимида тўлдиришга йўл қўйилмайди. Меҳнатга ҳақ тўлаш ишланган вақтга мутаносиб тарзда амалга оширилиши лозим.

Табелни корхонангизда ўрнатилган иш сменалари жадвалига мувофиқ ҳақиқатда ишланган вақт бўйича тўлдириш керак.

Кундузги ва тунги вақтлар учун алоҳида табеллар юритса бўлади. Шу билан бирга, табелда суткаларни кундузги ва тунги қисмларга ажратиш ҳамда камайиб боришига қараб, ишланган тунги соатлар (22.00 дан 6.00 гача) учун ходимга камида бир ярим баравар миқдорда ҳақ тўланади (МК 158-м.).

Иш вақти ҳисобини юритиш табелида иш куни (смена) давомида ҳақиқатда ишланган соатлар кўрсатилади, бундан иш вақтига киритилмайдиган дам олиш ва овқатланиш учун танаффус мустасно (МК 127-м.).

Ходимларга иш ҳақини ҳисоб-китоб қилишда, шунингдек, ҳисоб даврида қуйидагиларни ҳам (улар мавжуд бўлса) ҳисобга олиш зарур:

➢ камида икки баравар миқдорда ҳақ тўланадиган, белгиланган нормадан ортиқча ишланган кунлар ва соатлар;

➢ камида икки баравар миқдорда ҳақ тўланадиган байрам кунларида ишланган кунлар ва соатлар;

➢ камида бир ярим баравар миқдорда ҳақ тўланадиган тунги соатлар (22.00 дан 6.00 гача).

Иш вақтини табелда қуйидаги графаларга ажратиш мақсадга мувофиқдир:

➢ сменаларнинг умумий сони;

➢ тунги, байрамда, иш вақтидан ташқари вақтда ишланган алоҳида соатларнинг умумий сони.

Валерия Ляндрес,
кадрлар бўлими ходими.

Таътилдаги таътил: хужжатли расмийлаштириш

Ходимага 1.02.2019 йилдан 31.01.2020 йилгача бўлган иш даври учун 2020 йилнинг 3 февралидан 29 февралига қадар 24 иш кунлилик меҳнат таътили берилган. 24.02.2020 йилдан унга вақтинча меҳнатга лаёқатсизлик варақасига биноан 126 календарь кунлик ҳомиладорлик ва туғиш бўйича таътил расмийлаштирилди.

Ҳомиладорлик ва туғиш бўйича таътилни бошланиши жорий йиллик меҳнат таътилига тўғри келган тақдирда, ходима ҳомиладорлик таътилига қайси санадан чиқарилади?

– Меҳнат таътили тугагининг санасидан қатъи назар, ҳомиладорлик ва туғиш таътили вақтинча меҳнатга лаёқатсизлик варақасига мувофиқ таътилни бошланиш пайтидан – 2020 йилнинг 24 февралидан 28 июнига қадар расмийлаштирилиши лозим.

Меҳнат таътилида бўлган ходима вақтинча меҳнатга лаёқатсизлик варақасини олаётганда меҳнат таътилини узайтириш ёки бошқа муддатга кўчириш ҳуқуқига эгадир (МК 145-м.).

Сизнинг ҳолатингизда ходима унга берилган меҳнат таътиlining 6 иш кунидан фойдаланмаётир.

Ходима билан келишувга мувофиқ куйидаги вариантларни танлаш мумкин:

➢ 2020 йилнинг 29 июндан 4 июлига қадар унга 6 иш кунлилик фойдаланилмаган меҳнат таътилини бериш ва кейин 5 июлдан бошлаб болани парваришlash таътили берилди (МК 234-м.). Лекин бу билан унинг болани парваришlash таътили қисқаради ва нафақа олиш ҳуқуқи кейинроқ вужудга келади. Ходима 6 иш кунига тенг бўлган нафақанинг озгина қисмидан маҳрум бўлади;

➢ меҳнат таътиlining фойдаланилмаган кунларини бола парваришlash таътили тугагандан кейинги ва ишга қайтадиган вақтига кўчириш;

➢ таътилни кўрсатилган фойдаланилмаган кунлари унинг қўшимча қисмига киради (15 иш кунидан ортиқ фойдаланилган), сабаби ходима амалда таътиlining 18 иш кунидан фойдалангандир. Шунинг учун ходиманинг хоҳишига кўра, улардан кейинчалик фойдаланиш ҳуқуқисиз ушбу кунларни пуллик компенсацияга алмаштириш мумкин (МК 134, 151-моддалари);

Диққат!

Кейинчалик таътилни фойдаланилмаган қисмига бўлган ҳуқуқ тўғрисидаги маълумотларни «йўқотиб» қўймаслик учун барча вазиятларни Т-2 шаклида акс эттириб қўйинг.

Ўзбекистон Республикаси
қонунчилиги

www.norma.uz

Валерия Ляндрес, кадрлар хизмати ходими.

Эҳтиёт чорасидан келиб чиқиб...

Ходимларни ўта йирик миқдордаги ўғирликда қўлга олишди. Бирининг иши терговда. Ушланганлиги тўғрисида ҳужжатлар мажбур эмас. Иккинчи ходимни топиша олмаётми. Учинчи ходимни ушлашган, у ҳам терговда – маълумотнома бор.

Ўғирлик қилиб, иши терговда бўлган икки нафар ҳамда бирига нисбатан тасдиқловчи ҳужжатлар бўлмаган ходимларни ишдан бўшатиб юборса бўладими?

Агар бўшатиб бўлмаса, табелда қандай ёзув киритайлик?

– Ходимни жазога маҳкум этган суднинг ҳукми қонуний кучга кирган тақдирда ушбу ходим билан меҳнат шартномаси бекор қилинади (МК 106-м. 3-қ.).

Қонун ҳужжатларида тергов остида бўлиш тарзидаги эҳтиёт чораси назарда тутилган эмас. Шунинг учун ходимларингизга нисбатан айнан қандай эҳтиёт чораси қўлланилганини аниқлаш лозим. Агар бу муносиб хулқ-атворда бўлиш тўғрисидаги тилхат, кафилик ёки гаров бўлса, ходим ишга чиқиши зарур, унинг ишда бўлмаслиги эса прогнул сифатида баҳоланади. Қамоққа олинганда ходимнинг ишда ҳозир бўлмаслиги прогнул деб ҳисобланмайди.

Жиноят иши кўзгалтирилгани ёки эҳтиёт чораси танланганлиги тўғрисида тасдиқловчи ҳужжатлар бўлмаган ходимларга нисбатан иш берувчи дастлабки тергов органларига расмий сўров юборади.

Агар суд лавозимдан вақтинча четлаштириш тўғрисидаги қарорни чиқарган бўлса, бу ҳақда жисмоний шахснинг иш жойига хабар берилади. Бундай ҳужжатни олгач, иш берувчи процесуал мажбурлов чораси бекор бўлган даврга ходимни меҳнат мажбуриятларини бажаришдан четлаштириш тўғрисида буйруқ чиқариши шарт (ЖПКнинг 255–260-моддалари). Бу даврда ходимга иш ҳақи ҳисобланмайди (МК 113-м.).

Ходимнинг лавозимдан четлаштирилган ёки қамоқда бўлган даври иш

вақти ҳисобини юритиш табелида изоҳда расшифровка билан куйидаги тарзда акс эттиришни тавсия этамиз:

➢ «0*» (ишдан қонун ҳужжатларида назарда тутилган сабабларга кўра, иш ҳақини ҳисобламаган ҳолда четлаштириш) – суднинг ишга йўлатмаслик тўғрисидаги қарорини олгандан кейин;

➢ ёхуд «0**» (аниқланмаган вазиятларга кўра ишга келмаслик) – ходимнинг қаердалиги тўғрисида маълумотлар ҳозирча олинмаган.

Ходимга нисбатан айблов ҳукми чиқарилган тақдирда, унинг асосида меҳнат шартномаси бекор қилинади. Меҳнат шартномасини бекор қилиш тўғрисида буйруқ чиқариш керак бўлади. Суднинг ҳукми қонуний кучга кирган кун ходимнинг охириги иш кунини ҳисобланади (МК 106-м. 3-қ.).

Меҳнат шартномаси мазкур асосда бекор қилингандан ходим билан тўлиқ ҳисоб-китоб амалга оширилади – иш ҳақи ва ходим охириги иш кунига ишлаб, фойдаланмаган меҳнат таътили учун компенсация тўланади.

Компенсацияни ҳисоб-китоб қилишда ходимнинг терговда бўлган даврини таътил олиш ҳуқуқини берувчи стажга киритиш керак эмас, сабаби бу вақтда ходим иш ҳақи олмайди, шунингдек ҳақиқатда ишламайди ҳам. Бу давр таътилни олиш ҳуқуқини берадиган иш стажини ҳисоблаш давлари рўйхатига киритилмаган (МК 142-м.).

Иқтисодий-ҳуқуқий газета

НОРМА МАСЛАХАТЧИ

ХУЎҚ
СОЛИҚЛАР
БУХГАЛТЕРИЯ

ТАЪСИСЧИ «НОРМА» МЧЖ

Газета 2018 йил 12 июнда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида рўйхатга олинди.
Рўйхат рақами 0074.
Ҳафтада бир марта сешанба кунлари чиқади.

Бош муҳаррир
**Фарҳод Собирович
ҚУРБОНБОВ**

Нашр учун масъул –
бош муҳаррир
ўринбосари,
масъул котиб
**Нодир Носирович
АЛИМОВ**

Саҳифаловчи
**Наталья
БАРАНОВА**

ТАҲРИРИЯТ МАНЗИЛИ:

100105, Тошкент ш., Миробод тумани,
Таллимаржон кў., 1/1,
Таҳририят тел. (71) 200-00-90
Обуна бўлими тел. (71) 200-00-30
E-mail: sbx@norma.uz
gazeta@norma.uz,
web: norma.uz

Обуна, газеталар, китоблар,
газеталарнинг электрон версияларини
ётказиб бериш ва харид қилиш масалалари
бўйича (71) 200-00-30;
«Norma» АҚТ бўйича – (71) 200-00-90;
Рекламани жойлаштириш бўйича
(71) 231-07-91 телефон рақамларига
муурожаат қилиш мумкин.

Газета ношир – «ТОПРИНТ» МЧЖнинг компьютер базасида терғиди ва саҳифаланди.
Нашр кўрсаткичи – 186. Қўғаз ёнғини – А3. Ҳарф – 2 босма табос. Баҳарси илғишланган нарҳда.
Буюртма г-322. Адади 710. Газета 2020 йил 29 март соат 18.00 да топширилди.